

OCENJEVALNI OBRAZEC ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA ESEJA

**ŠOLSKO TEKMOVANJE S PODROČJA SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2025/2026**

3. in 4. letnik – gimnazijski programi
3. in 4. letnik – srednji strokovni programi
1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi

Per Petterson: *Konje krast*

Ta obrazec po tekmovanju vstavite v žigosani list A3, na katerega je tekmovalec napisal razlagalni esej. Obrazca ne ločujte od eseja, da ne pride do zamenjave.

Ime in priimek tekmovalca (ali šifra): _____

Ime in priimek ocenjevalca: _____

Dosežene točke: **A:** _____ **B:** _____ **C:** _____ **Č:** _____

A Razumevanje – do 20 točk	Doseženo število točk
Predstavitev razvoja odnosa – do 6 točk (3 točke + 3 točke)	
Razlaga povezave slike in utemeljitev z dogodkom/pripetljajem – do 8 točk (4 točke + 4 točke)	
Pojasnitev načinov Trondovega posnemanja očeta – do 6 točk	
SKUPAJ A	

B Uporaba književnega znanja – do 10 točk	Doseženo število točk
Razlaga pojmov družinski in spominski roman v povezavi s poznavanjem vsebinskega konteksta romana – do 6 točk (3 točke + 3 točke)	
Ustrezna raba literarnovednih pojmov – do 4 točke	
SKUPAJ B	

C Prepričljivost osebnega odziva – do 10 točk	Doseženo število točk
Doživljanje očetovega odnosa – do 3 točke	
Opredelitev do odziva na bolečino – do 3 točke	
Izvirnost in ustvarjalnost pisanja – do 4 točke	
SKUPAJ C	

Č Zgradba besedila in jezikovna pravilnost – do 10 točk	Doseženo število točk
Upoštevana jezikovna pravilnost – do 4 točke	
Upoštevana slogovna ustreznost – do 3 točke	
Upoštevana ustrezna zgradba – do 3 točke	
SKUPAJ Č	

Pripombe, komentarji (ocenjevalec lahko zapiše svoja opažanja, ki so podlaga za razpravo komisije):

Datum:

Predsednik šolske komisije:

MERILA ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA ESEJA

- 3. in 4. letnik – gimnazijski programi
- 3. in 4. letnik – srednji strokovni programi
- 1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi

Per Petterson: *Konje krast*

A Razumevanje – do 20 točk

– Predstavitev Trondovega odnosa do očeta – do 6 točk (3 točke + 3 točke)

Pri vrednotenju smo pozorni na to, da tekmovalec/tekmovalka predstavi dvojnost odnosa (npr. odnos pred očetovim odhodom in po njem, dvojni odnos že v času skupnega poletja).

Npr.: Trond odnos z očetom doživlja kot tesen, pristen in zaupen. Občuduje njegovo delavnost, samodisciplino in modrost, poletje leta 1948 pa predstavlja vrhunec njune povezanosti. Ko oče družino brez pojasnila zapusti, pride do prelomnice: idealizacija se razblini, sinovo občudovanje se spremeni v razočaranje in čustveno otopelost. V starosti Trond poskuša razumeti to izkušnjo in jo osmisliti – ne da bi jo povsem presegel.

– Razlaga povezave slike in utemeljitev z dogodkom/pripetljajem – do 8 točk (4 točke + 4 točke)

Za 8 točk tekmovalec/tekmovalka poveže motiv Magrittove slike z dogajanjem v romanu (Trondovo samospraševanje, razmišljanje o očetu) ter razlago utemelji z dogodkom/pripetljajem, zaradi katerega začne na očeta gledati drugače.

Npr.: Magrittova slika prikazuje moškega, ki v ogledalu vidi svoj hrbet namesto obraza, kar izraža razklanost identitete in nedosegljivost samopodobe. Podobno tudi Trond nikoli ne spozna očeta v celoti – vidi le »odsev«, ki ga sestavljajo spomini in predstave. Oče mu ostaja skrivnosten, hkrati bližnji in tuj. Dogodek, ki sproži Trondovo spremembo pogleda, je trenutek, ko vidi očeta z Jonovo mamo. Takrat se idealizirana podoba sesuje – oče pokaže toplino, ki jo domači družini odreka. Trondovo spoznanje, da je oče dvoumen in neulovljiv, je primerljivo z moškim na Magrittovi sliki, ki samega sebe nikoli ne more uzreti »v obraz«.

Tekmovalec/tekmovalka lahko kot ključni pripetljaj izbere tudi druge prizore, ki dodatno razkrivajo večplastnost njegove osebnosti, npr. prizor z očetovim pismom, seznanitev z očetovo vojno dejavnostjo, nesrečo, v kateri se poškoduje oče Haug.

– **Pojasnitev načinov Trondovega posnemanja očeta – do 6 točk**

Za 6 točk pričakujemo, da tekmovalec/tekmovalka pojasni vsaj dva različna vidika, po katerih se Trond zgleduje po očetu (npr. fizično delo, spopadanje z bolečino, odnos do narave).

Npr.: V odrasli dobi Trond ponavlja očetove vzorce: po ženini smrti se umakne v osamo, na podeželje, kjer opravlja fizično delo, skrbi za hišo in živi skromno, skoraj samostojno. Tako kot oče se izogiba bližini z drugimi in potlači čustveno bolečino.

Zdi se, da skuša v samotni ohraniti nadzor in samodisciplino, a v resnici ponavlja očetov beg – bolečino nadomešča z delom in tišino. Trond je torej hkrati očetov posnemovalec in žrtev njegovega zgleda, ki ga je naučil, da čustva pomenijo šibkost.

Če tekmovalec/tekmovalka predstavi samo en vidik, lahko dobi do največ 4 točke.

B Uporaba književnega znanja – do 10 točk

– **Razlaga pojmov družinski in spominski roman v povezavi s poznavanjem vsebinskega konteksta romana – do 6 točk (3 točke + 3 točke)**

Tekmovalec/tekmovalka oba pojma razloži v povezavi s temo romana.

Npr.: Roman *Konje krast* uvrščamo med družinske romane, saj razkriva zapletena medgeneracijska razmerja, zlasti odnos med očetom in sinom, ter njihov vpliv na pripovedovalca. Hkrati je tudi spominski roman, kajti zgodbo spremljamo v retrospektivi 67-letnega Tronda, ki obuja dogodke iz mladosti, ki so ga najbolj zaznamovali, in se skuša sprijazniti z očetovo zapuščino.

– **Ustrezna raba literarnovednih pojmov – do 4 točke**

Za ustrezno in smiselno uporabo literarnovednih pojmov tekmovalec/tekmovalka prejme največ 4 točke; zaradi nepoznavanja omenjenih pojmov se odšteje ustrezno število točk.

Npr.:

Literarnovedni pojmi – pripovedno besedilo, proza, roman, snov, tema, motivi, ideja, dogajalni kraj in čas, (prvoosebni) pripovedovalec, razvojni, zgodovinski, vojni, psihološki roman, sintetično-analitična tehnika, retrospektiva ...

Literarnozgodovinski pojem – sodobna norveška književnost.

C Prepričljivost osebnega odziva – do 10 točk

– Doživljanje očetovega odnosa – do 3 točke

Tekmovalec/tekmovalka izrazi, kako je doživljal očetov odnos do sina, in svoje mnenje utemelji.

Npr.: Tekmovalec/tekmovalka osvetli dvojnost očetovega odnosa: na videz ljubeč, a v jedru egocentričen. Oče sina uči praktičnih veščin in življenjske trdnosti, a mu ne zna ponuditi čustvene bližine. Njegov odhod brez slovesa pomeni izdajo, hkrati pa razkrije njegovo nezmožnost prevzeti odgovornost.

Trond očeta občuti kot vzornika, ki ga razočara; v starosti spoznava, da očetov nauk o samonadzoru in zadržanosti skriva strah pred ranljivostjo. Očetov lik v romanu tako deluje kot simbol patriarhalne moškosti, ki ne zna ljubiti drugače kot z distanco.

Možna je kakršna koli percepcija očetovega odnosa do sina.

– Opredelitev do odziva na bolečino – do 3 točke

Tekmovalec/tekmovalka razume očetov življenjski nauk o samonadzoru in potlačitvi čustev ter se opredeli, ali se Trond skladno z njegovo filozofijo resnično lahko sam odloča o bolečini.

Npr.: Trond v odrasli dobi skuša živeti po tem vodilu, a se pokaže, da bolečine ne more nadzorovati – le odrija jo. Njegova samota ni svobodna izbira, ampak obramba pred spomini.

Rek, ki naj bi pomenil moč, v resnici razkrije nemoč: Trond ne obvlada bolečine, ampak se je boji. Tako se pokaže, da očetov nauk ni pot k svobodi, temveč k čustveni zaprtosti.

Za opredelitev brez utemeljitve tekmovalec/tekmovalka lahko dobi do 2 točki.

– Izvirnost in ustvarjalnost pisanja – do 4 točke

Za izvirno pisanje tekmovalec/tekmovalka prejme največ do 4 točke.

Svojo izvirnost in ustvarjalnost pokaže z nepričakovanim, zanimivim in s prepričljivim pristopom, npr. s slikovitim načinom izražanja razmišlja izven ustaljenih okvirov in ponudi svež pogled na temo, poveže različne koncepte in tako ustvari nove povezave ipd.

Č Jezikovna pravilnost in zgradba besedila – do 10 točke

Tekmovalec/tekmovalka za **jezikovno pravilnost in jezikovno ustreznost** svojega eseja prejme **največ 7 točk**, od tega **največ 4 za jezikovno pravilnost in največ 3 za slogovno ustreznost**:

- 4 točke – za jezikovno brezhibno nalogo le z nekaj drobnimi napakami;
- 3 točke – za jezikovno dobro nalogo le z nekaterimi napakami, ki se v glavnem ne ponavljajo;
- 2 točki – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ne ponavljajo;

- 1 točka – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo;
- 3 točke – za slogovno brezhibno nalogo le z nekaj drobnimi napakami;
- 2 točki – za slogovno dobro nalogo le z nekaterimi napakami, ki se ne ponavljajo;
- 1 točko – za slogovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ne ponavljajo.

Tekmovalec/tekmovalka za **ustrezno zgradbo** svojega eseja dobi **največ 3 točke**:

- 3 točke – za logično členjeno in koherentno besedilo, besedilo ustrezne dolžine;
- 2 točki – za logično členjeno in deloma nekoherentno besedilo ali obratno;
- 1 točko – za deloma nelogično členjeno in deloma nekoherentno besedilo, besedilo je prekratko.

Članom in članicam šolskih tekmovalnih komisij želimo veliko zadovoljstva pri vrednotenju esejev.

Valentina Kobal, Drago Meglič,
Andreja Pavle Jurman, Urška Slavec